

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”

<https://www.facebook.com/profile.php?id=161037521061610>

“Equality and Justice”

स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

ਪਟਿਆਲਾ

PATIALA

On line paper

03 ਜਨਵਰੀ 2026 ਸਨਿਚਰਵਾਰ “ਰੋਜ਼ਾਨਾ” ਚੌਥਾ ਸਾਲ

w.e.f. 15 August 2022

ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ | whatsapp. 91-94636-01616 | email. hardipchumber57@gmail.com | ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

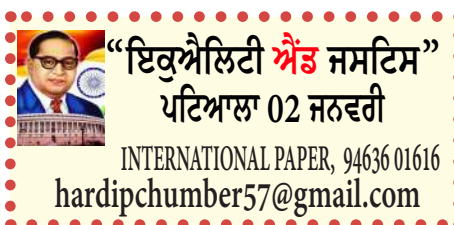

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ

(Google pay 91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ‘ਆਪ’ ‘ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ‘ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ (FIR) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ “ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ” ਵਿਰੁੱਧ

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (DoE) ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ (FIR) ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸੰਹਿਤਾ (BNS) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 353 (1) (ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਫਵਾਹ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ) ਅਤੇ 192 (ਦੰਗਾ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਕਸਾਉਣਾ) ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਟਵੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।”

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ‘ਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਵਜੋਂ

ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਅਣਪਛਾਤੇ/ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਲਤ, ਗੁਮਰਾਹਕੁੰਨ ਅਤੇ ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।”

ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਚਰਚਾ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅੱਜ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਣਾਅ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਮੰਗੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਗਰਮਾਹਟ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ

ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਮਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕੀਤੇ।

ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ

ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕਣੀ ਪਈ। ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਗਿਤ ਹੋ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਪਰ ਸਦਨ

ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ, ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸਕੀਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਕਰਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਸਕੇ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਫੋਕਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੜਕਾਂ,

ਰੇਲਵੇ, ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਜਿਸਟਿਕਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ‘ਤੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਤੇ ਯੁਵਕਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਧਾਉਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਟਾਰਟਅਪਸ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਇੰਡੀਆ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਨਲਾਈਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦੋਹਾਂ ਬਚਣਗੇ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਕਦਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਉੱਚਾਈਆਂ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮ ਕਦਮ, ਫ਼ਸਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ‘ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਜ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹਾਲੀਆ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਅਣਮੀਰੀ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਫ਼ਸਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਕਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ, ਰੇਵਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ, ਧਾਨ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ‘ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਅਤੇ ਸਰਵੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ

ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਵਾਧੂ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫ਼ਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

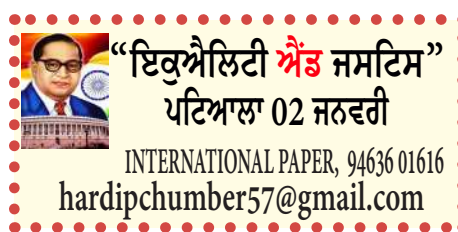
ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਸਸਤਾ ਕਰਜ਼ਾ, ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ

ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ‘ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਦਾਨੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਮੋਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਨ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 8 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਫਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ-ਕਮ-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੋਗਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਗਰ ਸੇਤੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਘਤਾ, 2023 ਦੀ ਧਾਰਾ 163 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਨ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਹਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਵਾਇਆ ਗਾਂਧੀ ਰੋਡ ਤੋਂ ਰੇਲਵੇ ਰੋਡ/ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੋਡ, ਚੈਂਬਰ ਰੋਡ, ਸਟੇਡੀਅਮ ਰੋਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲੀ ਨੰਬਰ 9 ਰਾਹੀਂ ਦੇਵ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਧਰਮਗੜ੍ਹ, 1 ਜਨਵਰੀ (ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ) - ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਖੇਤ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦਿਲੂਬਾ ਦੇ 400 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਧਰਮਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਖਾਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਮੋਘਾ ਬੁਰਜੀ 23185 ਸੱਜਾ ਆਫ ਬੁਢਲਾਡਾ ਬਰਾਂਚ) ਨਾਲ

ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਂਤੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਕਤ ਦੇਨੋਂ ਹੁਕਮ 28 ਫਰਵਰੀ, 2026 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਗਿਦੜਿਆਣੀ ਵਿਖੇ 41ਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ 46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣ ਰਹੇ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੀਤੂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਾਂਜਲੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ, ਨਰੰਗ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕਾ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੁਕੇਸ਼ ਮਲੌਦ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਮਿੰਟੂ ਗਰੂਮਰੀਆ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਯੂ ਟਿਊਬ ਚੈਨਲਾਂ ਉੱਪਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਆਈਡੀਪੀ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸਾਧਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਚੇ ਪਾ ਜੇਲੀਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਪਰਚੇ ਪਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰੁਖੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸੰਗਰੂਰ, 1 ਜਨਵਰੀ (ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ) - ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਫੇਰੀ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਵਾਦ, ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬੌਧਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਐਸਡੀ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ, ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਅਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਅਧਿਆਪਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਕੌਂਸਲਰ, ਪੀਐਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸਕੂਲ, ਸੰਘੋੜਾ, ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ

ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਵਾਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ

ਦੇ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਇੱਕ ਸੁਹਿਰਦ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ-ਅਧਾਰਤ ਖੋਜ, ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਂਝੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ, ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ: ਇੱਕ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ‘ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ‘ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ।

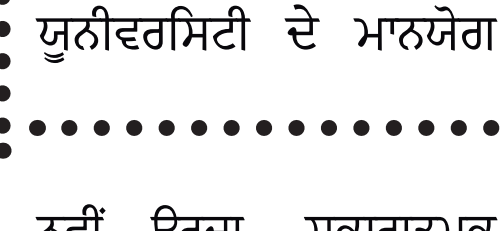
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫਤਰ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮਨਾਇਆ ਨਵਾਂ ਸਾਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹੁ ਸ਼ਿ ਆ ਰ ਪੁ ਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੂਗੜਾ) ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 2026 ਦੀ ਆਮਦ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਕ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਸਾਨੂੰ

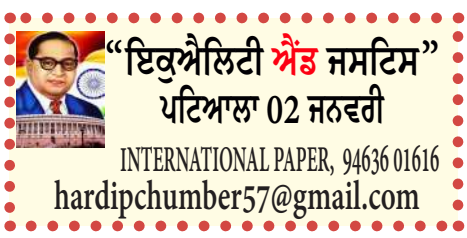
ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫਤਰ

ਨਵੀਂ ਉਰਜਾ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ

ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸੀਹ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਮੂਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਤਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ

ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇਗਾ

ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਿਆ।

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤੁਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਬੋਧ ਧਰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ‘ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ’ ਦਾ ਸਵਾਲ’ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸੰਘਰਸ਼, ਯੁੱਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ ਦੇ ਭਰਮ-ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤਿਲਕ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਕ ਅਰਾਜਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਪਾਤਕਾਲਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿੱਸੇਗਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇ ਅਤੇ ਅਸਤ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਯੰਗ ਮੇਨਜ਼ ਬੇਪਿਸਟ ਐਸੀਅਸ਼ਨ’ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 6 ਜੂਨ 1950 ਦੇ ਦਿਨ ਡਾਕਟਰ ਬਾਬਾਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ –

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਹ੍ਰਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਲਗਭਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਮੰਨ ਵੀ ਲਵਾਂ ਕਿ, ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਅਹਿਕ ਚਿੰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਜਵਲੰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਵੇਦ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਅਸਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੰਨਾ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਠੋਸ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।

ਜੇ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੋਧ ਧਰਮ ਪੁਨਰਜੀਵੀਤ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੱਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੋਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚਿਰੰਤਨ ਮੁੱਲ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਧਰਮ ਦਾ ਹ੍ਰਾਸ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੈਂ ਜੁਟਾਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਬੋਧ

ਧਰਮ ਦੇ ਉਦੇ - ਅਸਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਜੋ ਅਨੁਮਾਨ ਉਭਰੇ ਹਨ ਉਹ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਹਨ।

ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਇਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸੀ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਛਾਨਬੀਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਨਿਧਾਨ ਕਈ ਬਦਲਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੇਦਿਕ ਧਰਮ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਆਇਆ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਨਿਧਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਵ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇ ਹੋਇਆ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿਸ਼ਮਤਾ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸੀ। ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਹੈ। ਬੋਧ ਧਰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸਮਾਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਚਾਤੁ ਰਣ ਧਰਮ ਤੀ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਸੀ। ਫ੍ਰੈਂਚ ਰਾਜਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੇ ਉਦੇ ਤੋਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇ ਕਿਸ ਸਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਜਾਣ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆਏਗਾ।

ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੰਕਾਰਾਚਾਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੁਕਤਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੋਧ ਧਰਮ ਨਿਸ਼ਪ੍ਰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੰਕਾਰਾਚਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੋਧ ਧਰਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੰਕਾਰਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਵੀ ਬੇਧੀਧਰਮੀ ਹੀ ਸਨ।

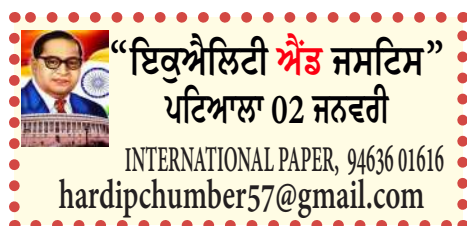
ਵੈਸ਼ਵਨਵ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਵ ਧਰਮ ਦੇ ਤੜਕ-ਭੜਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੋਧ ਧਰਮ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਅਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੋਧ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਕਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਜੁਗਤ ਵੀ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਕਰਮਣ ਵੀ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਿਹਾਰ ‘ਤੇ ਆਕਰਮਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਰੀਬ 5000 ਤੋਂ 6000 ਬੋਧ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਣੀ ਦਹਸ਼ਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿੰਦਾ ਬਚੇ ਬੋਧ ਭਿਖਸ਼ੂ ਚੀਨ, ਨੇਪਾਲ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ। ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੋਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪੁਨਰਜੀਵੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਨਾਇਆ ਸੀ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਆਚਰਨ ਸਹਿਜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਰਮ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿਆ ਅਤੇ ਬੋਧ ਧਰਮ ਦਾ ਆਚਰਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਇਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ-ਸਰਲ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਾਤਾਵਣ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਧ ਧਰਮ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।”””

ਮਨਰੇਗਾ ਸਬੰਧੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਰੋਸ ਮਾਰਚ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਰੋਪਦੀ ਮੂਰਮੋ, ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜਿਆ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ

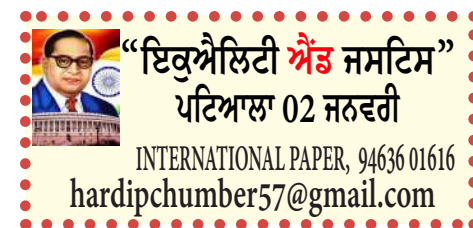
ਪਟਿਆਲਾ : ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿਲਾ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜ਼ੋਗਾ ਸਿੰਘ ਪਨੋਦੀਆ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਰੇਗਾ ਸਬੰਧੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਰੋਪਦੀ ਮੂਰਮੋ, ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਡਿਊਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ

ਮੌਕੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਪਨੋਦੀਆ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ, ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਠੇਈ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਰੇਗਾ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਗਰੀਬ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦਾ ਰੋਜਗਾਰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨਰੇਗਾ ਐਕਟ 2005 ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ

ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੀ ਰਾਮ ਜੀ ਬਿੱਲ 2025 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਦਿਨ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਜਰਤ ਘੱਟੋ—ਘੱਟ 700 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਹਾੜੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਠੇਈ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਬਠੇਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰੇਗਾ ਵਰਕਰ ਫਰੰਟ ਪੰਜਾਬ, ਬੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀਆ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ,

ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਕਨਸੂਰਾ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸੈਪਲਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਚੰਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਸੁਖਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰਡੂ, ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਵਾਲਮੀਕਿ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਈ.ਟੀ.ਓ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜਾਗੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ, ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਰੁੜਕੀ, ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰੂ ਰਾਮ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਪੜ, ਸੁਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ ਆਗੂ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ 98880-90038 - ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕੀ ਖਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਸ ਗਏ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਲਾਲਬਾਦ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਆਏ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਸਮਰੱਥ ਕਵੀ, ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨੇਕ ਗੁਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਗਿਆਨਦੀਪ ਸਾਹਿਤ ਸਾਧਨਾ ਮੰਚ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਚੁੱਪ ‘ਚ ਸੁਲਘਦੇ ਬੋਲ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਨ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੁਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ‘ਚੋਂ ਮਾਨਵਤਾ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਅਨਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਮੁਦਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਇਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਤਲਖ਼ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸੱਚ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਨਰਾਜ਼ਗੀਆਂ ਵੀ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਵਿਤਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਵੀ ਝੂਠ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਾਬਾ! ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤੇਰੀ ਧਰਮ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਉਚਰੀ ਰਬਾਬੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਵਚ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਤੇਰੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ

ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ‘ਚੋਂ ਗੁੰਮ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਣ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਚਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੀਰੀ ਗੁਣ ਰਿਹਾ। ਕਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਗੁਣ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲ ਮਨੁੱਖ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ, ਬੁਲਾਰਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲੀਡਰ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿਵੇਂ ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਨਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਦਿੰਦੇ। ਸਭਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਦਿੱਕਤ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਬਲਬੀਰ ਜਲਾਲਬਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਅਲਵਿਦਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਫਿਜ਼ਾ ਗ਼ਮਗੀਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਏ ਖ਼ਲਾਅ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਖੁਰਾਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਪੰਜਾਬ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੁੰਗੜਾ) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਤਪ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਖੁਰਾਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਚਰਨਛੋਹ ਗੰਗਾ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬਾਬਾ ਕੇਵਲ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸੁਹਿੰਦਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਗੜ੍ਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ, ਕਰਮ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੜ੍ਹੀ ਮੱਟੇ ਵਿਖੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਕੀਤੀ | ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਰਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਹਿਸੀਲ ਭਲਾਈ ਅਫ਼ਸਰ ਤਜਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹੁ ਸ਼ਿ ਆ ਰ ਪੁ ਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੁੰਗੜਾ) ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਵਰਗੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ 27 ਨਵੰਬਰ 2025 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਲਾਕ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਫ਼ਸਰ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ, ਮਾਪਿਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਕੈਂਪ ਦਾ ਮੁੱਖ

ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਿਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ

ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ‘ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੈਂਡ ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟਾ 75% ਕਰਨਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ - ਡੀ.ਟੀ.ਐਫ਼.

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸੰਗਰੂਰ,1 ਜਨਵਰੀ (ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ) - ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟਾ 75% ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਂਡਮਾਸਟਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟਾ 75% ਕਰਨ ਦੇ ਰੁਲਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੱਜ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ |ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਟੀਚਰਜ਼ ਫ਼ਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾਤਾ ਸਿੰਘ ਨਮੇਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਰਭਗਵਾਨ ਗਰਨੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਤਾਨਸ਼ਾਹ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕੁੱਢਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਹੈਂਡ ਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਪੀ. ਈ. ਓ. ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟਾ 75% ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 50% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਟੀਚਰਜ਼ ਫ਼ਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਕੋਟੇ ਨੂੰ 75% ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ |ਆਖਿਰ ਹੁਣ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ

ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 2018 ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਟਾ 75% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੁਲਜ਼ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ ਦੇ 75% ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੁਲਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ |ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ | ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸੇਧੇ ਹੋਏ ਰੁਲਜ਼ ਨਾਲ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਬੀ. ਪੀ. ਈ.ਓਜ਼. ਮਿਲਣਗੇ| ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸੰਗਰੂਰ, ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ, ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਜਸਬੀਰ ਨਮੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਬੀ. ਪੀ. ਈ. ਓਜ਼. ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ |ਉਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਉੱਪਰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਬੀ. ਪੀ. ਈ. ਓਜ਼. ਦੇ ਸੇਧੇ ਰੁਲਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਰੈਗਿੰਗ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ 19 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੈਗਿੰਗ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ। 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ, ਉਸੇ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਹਰਸ਼ਿਤਾ, ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਕੋਮੇਲਿਕਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ

ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ‘ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜਦੀ ਰਹੀ।ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡੀਐਮਸੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਸਨ। **ਲੜਕੀ ਨੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ**

ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ‘ਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ, ਅਣਉਚਿਤ ਫੁਹਣ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੁਲਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਜਾਂਚ

ਐਸਪੀ ਕਾਂਗੜਾ ਅਸ਼ੋਕ ਰਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈਪੀਸੀ)

ਦੀ ਧਾਰਾ 75, 115(2), 3(5) ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਰੈਗਿੰਗ ਦੀ ਮਨਾਹੀ) ਐਕਟ, 2009 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। **ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਿਆ** ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੈਸਟਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਦੱਸਿਆ।

ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆ ਰਾਹੀ ਮਾਰਚ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿਲ ਖਿਲਾਫ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਲੌਂਗੋਵਾਲ,2 ਜਨਵਰੀ (ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ)- ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਗਰੂਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅੱਜ ਬਲਾਕ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਡੇਢ ਦਰਜ਼ਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆ ਰਾਹੀ ਸਪੀਕਰ ਲਾਕੇ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਭਾਕਿਯੂ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਹਾਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਬਲਾਕ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲੱਡੀ ਭਾਕਿਯੂ ਡਕੌਂਦਾ ਦੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਾਂ ਭਾਕਿਯੂ ਡਕੌਂਦਾ ਦੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਿਲਾ ਭਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਜੇਵਾਲ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦਸਭਾ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਬਟੜਿਆਣਾ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਬਲਾਕ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੁਨਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਐਸੀ ਦਫਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਧਰਨਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਬੀਜ ਬਿਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮਨਰੋਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਜੀ ਰਾਮ ਜੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਮੁਕੇਸ਼ ਮਲੌਂਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅੱਜ ਗੱਡੀਆ ਰਾਹੀ ਮਾਰਚ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ 15 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿੰਡ ਕੁਲਾਰਾ ਵਿਖੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਆਗੂਆ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨੀ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਤਾਜ ਸਜ਼ਦੇ, ਮਿਹਨਤਾਂ ਹੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਚ ਰੰਗ ਲਾਉਂਦੀਆਂ।
ਸੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਨੀ ਤਾਜ ਸਜ਼ਦੇ, ਮਿਹਨਤਾਂ ਹੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਚ ਰੰਗ ਲਾਉਂਦੀਆਂ।
ਜਿਹਨਾਂ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਬੋਲਦਾ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਦੇ ਯਤਨ : ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ : ਢੇਸੀਵਾਲ

ਮਾਤਾ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ: ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀ

ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਵੇਗਾ ਵਧਾਈ

“Equality and justice”
Patiala 02 January
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, 02 ਜਨਵਰੀ () ਮਿਠ ਬੋਲੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਨਿਰਪੱਖ ਨੀਤੀ ਦੇ ਧਨੀ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰਿਆ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਸਰਕਾਰ

ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਦਤਰ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਐਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸ੍ਰ. ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫਸਰ ਵਰੁਣ ਸਹੋਤਾ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਕੱਤੀ ਵਾਰਡਾਂ ਲਈ ਟਿੱਪਰ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਟਿੱਪਰਾਂ ਲਈ ਡਰਾਇਵਰ, ਸਹਿ ਡਰਾਇਵਰ, ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੂੜਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਰਾਹਤ

ਮਿਲੇਗੀ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਕਿੰਗ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਢੇਸੀਵਾਲ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਕਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫਸਰ ਵਰੁਣ ਸਹੋਤਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਨ ਗਾਇਡ ਇੰਜ. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਰੱਖਰਾ ਸਮੇਤ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿਰਧਰ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਧੂੜੀਆ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਅਪ੍ਰੋਟਿਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸ਼ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ

ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਢੇਸੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਕਤ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

“Equality and justice”
Patiala 02 January
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਮਾਤਾ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ (3 ਜਨਵਰੀ 1831 – 10 ਮਾਰਚ 1897) ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਮਰਾਠੀ ਕਵਿਤਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀਵਾਦ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਜਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅੱਜ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਾਤਾ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦਾ ਜਨਮ 3 ਜਨਵਰੀ 1831 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਤਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਾਈਗਾਂਵ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਆਮ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 13 ਸਾਲਾ ਜੋਤੀਰਾਓ ਫੂਲੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ, ਪਰ ਜੋਤੀਰਾਓ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿਖਾਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵੀ

ਲਈ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੋਤੀਰਾਓ ਫੂਲੇ ਖੁਦ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਨੇਕੀ ਲੜਾਈ 1848 ਵਿੱਚ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਤੀਰਾਓ ਨੇ ਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਭਿਡੇਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਖੁਦ ਅਧਿਆਪਕਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਗੋਂ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਪਰ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੁੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੇ, ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਦੇ ਅਤੇ ਗੋਹਾ ਵੀ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਨੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸਾਡੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਗੰਦਗੀ ਲੱਗਣ ਉੱਤੇ ਬਦਲ ਸਕਣ। 1851 ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ

150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 18 ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਆਸ਼ਰਮ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1853 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਬਾਲਹੱਤਿਆ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਗ੍ਰਿਹ’ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਗਰਭਵਤੀ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਕੇ ਯਸ਼ਵੰਤ ਰਾਓ ਵਜੋਂ ਪਾਲਿਆ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਬਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਆਗ੍ਰੇਧਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਜਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ‘ਕਾਵਿਆ ਫੂਲੇ’ (1854) ਅਤੇ ‘ਬਵਨ ਕਾਸ਼ੀ ਸੁਬੇਧ ਰਤਨਾਕਰ’ (1892), ਜੋ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। 1897 ਵਿੱਚ ਪਲੇਗ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ 9872155120

ਇੱਕ ਕਲੀਨਿਕ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇੱਕ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਲੇਗ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ 10 ਮਾਰਚ 1897 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ: “ਸਿੱਖੋ, ਉੱਠੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜੋ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਆਉ ! ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਏ।

“ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਆਦਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ”

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸਮਾਜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਗਭਗ ਹਰ ਥਾਂ ਸਾਂਝੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ— ਕਿਸੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਹੀ ਲੱਗੇ, ਨਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਉਹ ਉਮੀਦ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਤਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ

ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ—ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤਾਣ-ਤੰਜ ਕਰਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਨ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਅਕਸਰ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰਲੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਅਹੰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਆਦਤ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਲਗਭਗ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਸਿਆਣਪ ਇਸ

ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਅੱਤਰੀ (ਕਪੂਰਥਲਾ) pkatttriii@gmail.com

ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ, ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਰਹੀਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਉਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਮੁਕੇਸ਼ ਮਲੌਦ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾ ਕਰੋ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”
ਪਟਿਆਲਾ 02 ਜਨਵਰੀ
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਇੰਡੀਅਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਸੀਰੀ ਨਾਥ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀ ਵਰਕਰ ਯੂਨੀਅਨ (ਈ ਐਫ ਟੂ) ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂ ਮੁਕੇਸ਼ ਮਲੋਦ ਦੀ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕੀਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਲਖੇ ਮਾਜਰਾ, ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿਆਹਰੋੜੀ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਪੁਰ ਕੋਸ਼ੇ, ਖਜਾਨਚੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਈ.ਡੀ.

ਐਲ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ

ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬੇਚਿਰਾਗ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਬਿਨਾਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਜਮੀਨ ਉੱਤੇ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਡਰੀ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲਾ ਫੈਲਾ ਭੇਜ ਕੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੇਸ਼ ਮਲੌਦ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

*ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੀਨਜ਼-ਕੰਮ-ਮੈਰਿਟ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ

“Equality and justice”
Patiala 02 January
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ - 2 ਜਨਵਰੀ 2026 (ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ) ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪਰੀਸ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸੈਸ਼ਨ 2025-26 ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੀਨਜ਼-ਕਮ -ਮੈਰਿਟ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਪਾਲ ਮੌਗਾ ਜੀ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਉੱਪ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੇਨੀ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਭੱਟੀ ਅਤੇ ਕਲਰਕ ਜੱਗੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਸਮਾਂ 11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2

ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੀਨਜ਼-ਕਮ-ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੱਠਵੀਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੁੱਲ 4708 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 10 ਸੈਂਟਰ (ਤਹਿਸੀਲ ਮੁਕਤਸਰ 4 ਤਹਿਸੀਲ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ 2 ਤਹਿਸੀਲ ਮਲੇਟ 4) ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈਂਡਮਾਸਟਰ, ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਹਿੰਦੀ ਮਾਸਟਰ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

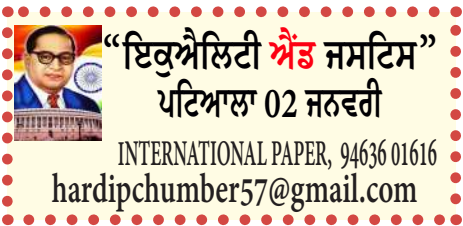
ਕੁਲਦੀਪ ਚੰਦ ਦੇਭੇਟਾ
ਨੇੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇਭੇਟਾ
ਤਹਿਸੀਲ ਨੰਗਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਰੂਪਨਗਰ ਪੰਜਾਬ
9417563054

ਸੁਬੋਧ ਰਤਨਾਕਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਯੋਤੀ ਰਾਉ ਫੂਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੂਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਖ਼ੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਛਾਪੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਲੇਖ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ ‘ਜਾਗੋ, ਉਠੋ, ਪੜ੍ਹੋ’, ‘ਤੇੜ ਦਿਉ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹੋਵੇ ਆਜ਼ਾਦ-ਨੀਂਦ ਤਿਆਗੋ, ਰਣਭੇਰੀ ਬਜਾਉ ਛੇਤੀ ਉਠੋ।’ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਿਕਾ, ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਅਤੇ ਕਵੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਸ਼ਕਤੀਕਰਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰਿਤ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁੱਕਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਮੰਨਿਆ। ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਉਦਾਹਰਣ

ਹੋਵੇ ਜਿਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਦੇ ਉੱਤਮ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਿਣਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਿਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਿਲਾ ਸੇਵਾ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੂਨਾ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਅਤੇ ਡੇਕਨ ਵੀਕਲੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਵਰਗੇ ਸਮਕਾਲੀ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਫੂਲੇ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਵਿਤਰੀਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅੱਜ ਵੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਵੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ - ਜਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਹੂੰਗੜਾ) ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ ਵਿਰੋਧੀ ਜਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰਾਂ ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਏ.ਕੇ.ਮਲੇਰੀ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਅਤੇ ਯਸ਼ਪਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਰਕੁਨ ਮਾਨਿਕ ਗੋਇਲ ਸਮੇਤ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਏ

ਜਾਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਜੁੰਡਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬੀਅਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਇਸ਼ਤਿਆਰਬਾਜ਼ੀ ਉੱਪਰ

ਪਾਈ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਰੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਬਦਲਾਅ’ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਇਸ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੁੱਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਾਜਬ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਕੁਟਵਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ

ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਬਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਲਮਕਾਰਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਇਨਸਾਫ਼ਪਸੰਦ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਡੱਟਕੇ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहेब

बाबा साहेब
कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतुर्वर्ण के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतुर्वर्ण के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगों को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतुर्वर्ण के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

बौद्ध धर्म ब्राह्मण धर्म के लिए चुनौती है

अब पूरी मानव जाति के लिए 'नैतिक मूल्यों का सवाल' बेहद महत्वपूर्ण हो गया है। सांस्कृतिक संघर्ष, युद्ध की

भाषा, धर्म का हास के विषाक्त वलय में पूरी मानव जाति फंसी है। वैचारिक अराजकता की तो सारी हदें लांघ दी हैं। ऐसे, बेहद आपातकालीन समय में डॉ. बाबासाहेब

सावित्रीबाई फूले एक महान दलित विद्वान, समाज सुधारक और देश की पहली महिला शिक्षिका, समाज सेविका, कवि और वंचितों की आवाज उठाने वाली योद्धा थीं ! उनका जन्म 03 जनवरी, 1831 को एक दलित परिवार में हुआ था ! उनके पिताजी का नाम खण्डोजी नेवसे पाटिल और माता जी का नाम लक्ष्मीबाई था और वह महाराष्ट्र के सातारा जिले के नायगांव नाम के एक छोटे से गाँव के रहने वाले थे ! सावित्रीबाई बचपन से ही बड़ी मेहनती और साहसी लड़की थीं और जरूरत पड़ने पर अपनी सखियों सहैलियों की सहायता करना उसे अच्छा लगता था! उनके निर्भीक होने का तो लोगों को बचपन में तब एक बहुत बढ़िया मिसाल देखने को मिली जब वह अपने गांव के बाहर पेड़ों को छाया में अन्य लड़कियों के संग खेल रही थी कि अचानक एक साँप रेंगते हुए आया और साथ वाले पेड़ पर चढ़ने लग गया ! साँप देखकर बाकी बच्चे तो डरकर छोर मचाने और इधर उधर भागने लग गए, लेकिन सावित्रीबाई ने बड़ी हिम्मत का परिचय देते हुए पेड़ से एक मोटी सी टहनी तोड़ी और उससे साँप को मारने लग गईं, क्योंकि उसने देख लिया था कि पेड़ पर किसी पक्षी का घोंसला है और साँप पेड़ पर चढ़कर उसके बच्चे खाना चाहता था ! फिर बाकी बच्चे भी उसे बड़ी उत्सुकता से देखने लग गए कि आखिर वह साँप को पक्षी के घोंसले तक पहुँचने से रोक पाती है या नहीं ! सावित्रीबाई साँप को मारती रही और थोड़ी देर में साँप वहाँ से भागकर साथ वाले खेतों में जाकर ओझल हो गया तो सभी बच्चों ने तालियां बजाकर सावित्रीबाई का अभिनन्दन किया !

सावित्रीबाई अभी नौ वर्ष की ही थी कि थोड़ी दूर एक दूसरे गांव की लड़की सगुणाबाई उसके लिए एक रिश्ता लाईं और उसने इसके लिए उनके पिताजी खंडोजी नेवसे से बातचीत की

अम्बेडकर द्वारा बौद्ध धर्म का विवेचन करते हुए कोलंबो में जिस धर्मवाणी का उपदेश किया उससे सभी देशों की और खास कर भारत की जनता को सच्चा प्रकाश दिखाई देगा और माना जा सकता है कि सच्चे नैतिक मूल्यों का महत्व पहचाना जाएगा।

भारत में बौद्ध धर्म का उदय और अस्त विषय पर कोलंबो के यंग मेन्स बुद्धिस्ट एसोसिएशन में छात्रों के सामने 6 जून, 1950 के दिन डॉ. बाबासाहेब अम्बेडकर का विचार प्रवर्तक और क्रांतिकारी भाषण हुआ। इस अवसर पर उन्होंने कहा-

भारत में बौद्ध धर्म का हास हुआ है और धर्म लगभग समाप्त हो चुका है ऐसा कहा जाता है लेकिन मैं इस बात से बिल्कुल सहमत नहीं हूँ। कुछ देर के लिए मैं मान भी लूँ कि, आज भारत में बौद्ध धर्म के प्रसार के ऐहिक चिन्ह दिखाई नहीं देते हैं, लेकिन इसके बावजूद आध्यात्मिक शक्ति के तौर पर भारत में आज भी बौद्ध धर्म का ज्वलंत प्रभाव है इस बात से कोई भी इनकार नहीं कर सकता। वेद की बात यह है कि इसके बावजूद बौद्ध धर्म का उदय कैसे हुआ? अस्त कैसे हुआ? इन प्रश्नों पर आज तक जितना विचार होना चाहिए था वह नहीं हुआ। बौद्ध धर्म का महत्व ध्यान में रखें तो इस विषय का अध्ययन ठोस वास्तविकताओं की पृष्ठभूमि और गहराई से होना चाहिए। इस तरह के अध्ययन का महत्व आज भारत में अधिक है। इस विषय पर अधिकृत जानकारी देने वाले ग्रंथ अथवा अन्य साहित्य उपलब्ध न होना भी एक समस्या है।

जो लोग चाहते हैं कि बौद्ध धर्म पुनर्जीवित हो उनके सामने यह सवाल वड़ा रहता है कि अगर बौद्ध धर्म में कुछ चिंतन मूल्य थे तो इस धर्म का हास क्यों हुआ? इस बारे में

जानकारी प्राप्त करने की मेरी कोशिश जारी है। अब तक जो जानकारी मैं जुटा पाया हूँ उसके आधार पर बौद्ध धर्म के उदय - अस्त के बारे में मैंने जो अनुमान लगाए हैं वे, मुझे लगता है कि सही हैं।

ज्यादातर लोग यही समझते हैं कि भारत में शुरू से हिंदू धर्म ही था। लेकिन इतिहास के आधार पर इस की छान-बीन तो इस मान्यता का कोई आधार दिखाई नहीं देता। हिंदू धर्म भारत में शुरू से नहीं था। आज हिंदू धर्म की स्थिति देखें तो पता चलता है कि वह काफी बाद में भारत में पैदा हुआ है। हिंदू धर्म का निर्माण कई बदलावों से होकर हुआ है। पहले भारत में वैदिक धर्म था। उसके बाद ब्राह्मण धर्म आया। और अब हिंदू धर्म निर्माण हुआ है। इस प्रकार के बदलाव होते रहे हैं।

ब्राह्मण धर्म के दौरान ही भारत में बौद्ध धर्म का उदय हुआ। और वह स्वाभाविक था। ब्रह्मण धर्म की आत्मा विषमता पर आधारित थी। बौद्ध धर्म की आत्मा समानता की थी। जाहिर है कि इन दो विपरीत विचार प्रणाली के धर्मों में संघर्ष होना स्वाभाविक ही है। बौद्ध धर्म ब्राह्मण धर्म के लिए चुनौती समान था क्योंकि बौद्ध धर्म का चातुर्वर्ण्य पद्धति को विरोध था। फ्रेंच राज्यक्रांति द्वारा समानता स्थापित करने का जो कार्य किया गया वही क्रांतिकारी कार्य बौद्ध धर्म के उदय से हुआ। इस प्रकार बौद्ध धर्म का उदय किन स्थितियों में हुआ जानने के बाद ही उसका महत्व समझ में आएगा।

कई लोगों का कहना है कि शंकराचार्य के दर्शन और युक्तिवाद के कारण बौद्ध धर्म निष्प्रभ हुआ। लेकिन मुझे यह बात गलत लगती है। क्योंकि शंकराचार्य की मृत्यु के बाद भी कई सालों तक बौद्ध धर्म भारत में प्रचलित था, उसका

महिला शिक्षा की अग्रदूत - माता सावित्रीबाई फूले !

आर. डी. भारद्वाज
“नरपरी”
मोब. : 8750202220

! तो ऐसे बातों २ में पता चला कि सगुणाबाई जो रिश्ता लायी है वह उसके मौसा गोविन्द रॉव का लड़का ज्योतिबा रॉव फूले है और वह एक मिशनरी स्कूल में पाँचवी कक्षा में पढ़ता है ! उनके पिताजी ने अपनी तरफ से थोड़ा खोजबीन करके 13 वर्ष के ज्योतिबा रॉव से यह रिश्ता पक्का कर दिया ! उन दिनों बच्चों की शालिका छोटी उम्र में ही कर दी जाती थी, लेकिन दो तीन वर्ष बाद जब लड़की थोड़ी स्याणी हो जाती थी , तब एक और रस्म (गौणा) करके दुल्हन को अपने घर ले आते थे ! गोविन्द रॉव खेतीबाड़ी का काम करते थे और ज्योतिबा अपने पिता के इस काम में सहायता किया करते थे ! खेती के काम से जब भी थोड़ा फुर्सत मिलती ज्योतिबा अपनी पुस्तकें लेकर किसी पेड़ की छाँव में बैठकर पढ़ने लग जाते ! उनको अक्सर ऐसे पढ़ते देखकर सावित्रीबाई के दिल में भी पढ़ने की इच्छा जागृत होती ! और एक दिन ऐसे उसको पास खड़े देखकर ज्योतिबा ने उनके साथ विस्तार से बात की और इस बात का विश्वास दिलाया की अगर उसकी पढ़ने की इच्छा है तो वह उसे अवश्य पढ़ायेगा ! उन दिनों मनुवादी लोगों ने लड़कियों के पढ़ने लिखने पर पाबंदी लगाई हुई थी, और खासतौर पे अगड़ी जातियों इसका बड़ा सख्त विरोध करते थे, लेकिन उनके विरोध के बावजूद भी ज्योतिबा ने सावित्रीबाई को पढ़ाना जारी रखा !

ज्योतिबा अपनी उम्र से कहीं आगे की सोचने की

काबिलियत रखते थे और वह अब तक अच्छी तरह समझ चुके थे और उनके समाज की आर्थिक स्थिति बड़ी कमजोर है और दलितों और वंचितों का अगड़ी जाति के लोगों द्वारा शोषण भी अक्सर होते रहते हैं और इस शोषण को समझ पाना और उससे बचने के लिए उनका पढ़ना लिखना अत्यंत आवश्यक है! इसके लिए वह केवल सावित्रीबाई को ही शिक्षित नहीं करते थे, बल्कि अपने समाज के अन्य लोगों को भी पढ़ने की प्रेरणा देते रहते थे! उन दिनों मनुवादी समाज ने महिलाओं / लड़कियों पर अनेक प्रकार के प्रतिबन्ध लगाए हुए थे, जिसकी वजह से वह पढ़ाई के बारे में सोच भी नहीं सकती थी

! लेकिन ज्योतिबा फूले अपनी क्रांतिकारी सोच से हमेशा ऐसी अनेक कुरीतियों को तोड़कर नए २ रास्ते अपनाने के लिए प्रेरित करते रहते थे! उनके साहस और प्रेरणा से ही सावित्रीबाई ने ना केवल पढ़ना आरम्भ किया बल्कि वह पति के हर कदम से कदम मिलाकर उनके नए २ क्रान्तिकारी आंदोलनों में भागीदारी भी करती थी ! ऐसे करते २ उन्होंने अपनी स्कूल की पढ़ाई मुकम्मल की और अध्यापक बनने के लिए अनिवार्य शिक्षा (टीचर्स ट्रेनिंग) सुश्री सिंधिया फरार से शिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त किया, जो महाराष्ट्र के अहमदनगर में एक अमरीकी मिशनरी संस्थान में पढ़ा रही थीं और भारत में लड़कियों की शिक्षा को बढ़ावा देने के लिए यथा संभव प्रयास कर रही थीं। उन्होंने सिंधिया फरार के कॉलेज से ही ट्रेनिंग प्राप्त की ! उन्होंने

1848 में लड़कियों के लिए पहला महिला स्कूल पूणे में खोला ! क्योंकि उस वक़्त के धर्म के ठेकेदार स्त्री शिक्षा के घोर विरोधी तो थे ही, वह भला उनके स्कूल में पढ़ाने कहाँ आने वाले थे, अलबत्ता ज्योतिबा फूले और उनकी पत्नी ने स्वंम यहाँ पढ़ाना शुरू कर दिया ! दूसरा स्कूल 3 जुलाई, 1851 को और तीसरा स्कूल 17 नवम्बर 1851 और चौथा स्कूल 15 मार्च, 1852 को खोला ! क्योंकि ब्राह्मण समाज के लोग तो उनका हमेशा विरोध ही करते रहे और लड़कियों को पढ़ाने के लिए कोई अगड़ी जाति की महिला तैयार नहीं हुई, इसलिए इस शुभ कार्य में ज्योतिबा फूले की मौसरी बहन सगुणाबाई भी उनके साथ अध्यापन कार्य करने लग गई ! उनके प्रथम स्कूल में पहले वर्ष केवल 6 लड़कियाँ ही पढ़ने आईं, जबकि फूले दम्पति लोगों को घर २ जाकर अपने बच्चों को पाठशाला में पढ़ने भेजने के लिए आमंत्रित करते थे ! उनके चौथे स्कूल खुलते २ पढ़ने वाले बच्चों की संख्या बढ़कर 150 तक पहुँच गई !

जबसे फूले दम्पति ने अपना स्कूल खोला और लड़कियों को पढ़ाने का बीड़ा उठाया, रूढ़िवादी और पिछड़ी मानसिकता वाले मनुवादी लोग इनके और भी विरोधी बन गए ! सावित्रीबाई और उनकी महिला अध्यापक साथी जब भी पाठशाला जाने के लिए घर से निकलते, लोग उनपे गन्दी २ टिणियाँ करते और उनके कपड़ों पर कीचड़, गोबर और

कभी २ तो पत्थर भी मारते !
इसकी वजह सावित्रीबाई अपने साथ घर से एक अतिरिक्त साड़ी थैले में डालकर ले जाती और स्कूल पहुंचकर कपड़े बदल लेती, लेकिन अपने लक्ष्य से कभी पीछे नहीं हटी ! एक और बात - भले ही इनके लड़कियों को शिक्षा देने के क्रान्तिकारी काम को सबसे ज्यादा मनुवादी विचारधारा वाले लोगों ने ही विरोध किया, लेकिन इन्होंने अपने स्कूलों में सभी जातियों के बच्चों का स्वागत किया! क्योंकि वह समाज में शिक्षा के माध्यम से परिवर्तन लाना चाहते थे, तो सावित्रीबाई ने उस वक़्त का एक और सख़्त रिवाज़ घूँट निकालना भी छोड़ दिया, इसकी वजह से जब भी गाँव की चार छह औरतें इनको देखती तो झट से बोलने लग जाती - देखो ! देखो ! सावित्री तो अब आज़ाद हो गई है, इसको तो अब गांव के बड़े बुजुर्गों की शर्म भी नहीं रही !” लेकिन सावित्रीबाई किसी की भी परवाह किये बगैर अपनी धुन्न में चलती रहती ! एक बार पूणा विश्वविद्यालय के एक अंग्रेज़ अधिकारी पोलर कैंडी इनका स्कूल देखने आये और वह साफ़ सुथरे और अनुशासित बच्चों को देखकर बड़े प्रसन्न हुए और उन्होंने इसके लिए फूलें दंपति को बधाई देते हुए फ़रमाया, “जो काम बड़ी २ संस्थाएँ सरकार से धनराशि / ग्रांट लेकर भी नहीं कर पाईं, आपने यह काम बड़ी मेहनत और लगन से कर दिखाया !” ऐसे करते २ महात्मा ज्योतिबा फूले और सावित्रीबाई फूले ने अपने जीवन काल में महाराष्ट्र के अलग २ जिलों में कुल मिलाकर 18 स्कूल खोले !

जैसे २ सावित्रीबाई फूले और उनके पति की अच्छे कामों के लिए कहीं प्रशंसा होती, ब्राह्मण और पेशवा समाज के लोग जलन से सड़ भुन जाते और कानाफूसी करते - देखो ! कैसा जमाना आ गया है, अब क्या हम ऊँची जातियों के बच्चे इन शूद्रों की बच्चों के साथ मिलकर पढ़ेंगे , इस से तो समाज की सदियों पुराणी व्यवस्था ही बिगड़ जाएगी ! दरअसल, ब्राह्मण और पेशवा लोग तो शूद्रों को हमेशा अनपढ़, नीच और गुलाम बनाकर ही रखना चाहते थे, जबकि फूलें दंपति इस सदियों पुरानी गुलामी की जंजीरें काटने में लगे रहते थे ! जब फूलें दम्पति को रोकने वाले सभी हथकंडे विफल सिद्ध होते गए तो उन्होंने ज्योतिबा फूलें के पिताजी गोविन्द रॉव को ही धमकी दे डाली, “आपका बेटा और बहु मिलकर हज़ारों वर्ष पुराणी व्यवस्था तो बिगाड़ने में पूरे तन मन से लगे हुए हैं, इससे हमारे गाँव पर ईश्वर का प्रकोप बरसेगा! या तो इनको ऐसा करने से रोको,अगर वह नहीं मानते तो इनको घर से निकल दो !” गोविन्द रॉव भी ब्राह्मणों के बहकावे में आ गए और उन्होंने अपने बेटे बहु को अपने सभी परिवर्तन और समाज सुधर के कार्य छोड़ने के लिए बोल दिया ! ज्योतिबा के लाख समझाने पर भी पिताजी नहीं माने और उनको अपना प्यारा घर / गाँव छोड़ना पड़ा ! दोनों का मन बड़ा दुखी था, लेकिन वह करते भी क्या, उनके पास और कोई विकल्प भी तो नहीं था ! केवल उनके पिताजी ही नहीं, उनके बहुत से रिश्तेदार भी सावित्री बाई के कार्यों से परेशान थे और उन्होंने भी उनसे मुँह मोड़ लिया ! उनका संघर्ष भरा जीवन और भी मुश्किल हो गया ! सो, अगले ही दिन उन्होंने अपने कपड़े लत्ते और अपनी

किताबें बाँधी और घर से निकल पड़े अपने घर से निकलकर अब यह बहुत बड़ी समस्या थी कि वह जाएं तो कहाँ जायें ? लेकिन यह बात सोलाह आने सच्ची है कि अच्छे काम करने वालों का अगर पूरा जमाना भी दुश्मन बन जाये, तो भी उनके अच्छे कार्य को सराहने और उनका हाथ पकड़ने वाला कोई न कोई पैदा हो ही जाता है! उनकी इस मुश्किल घड़ी में सावित्रीबाई की एक सहेली - बीबी फातिमा शेख के एक ज़िम्मीदार भाई उस्मान शेख ने उनकी सहायता की ! उन्होंने ज्योतिबा फूलें से इसके लिए बस एक ही शर्त रखी कि वह उसकी बहन फातिमा शेख (जिसको पढ़ने और पढ़ाने का बहुत शौक है) को अपने स्कूल में अध्यापक रख लें, ज्योतिबा ने उसकी यह शर्त बड़े आराम से मान ली और वह उस्मान शेख के घर शिफ़्ट हो गए! इस तरह बीबी फातिमा शेख भी पूरे मुस्लिम समाज की प्रथम अध्यापिका बन गई! जब थोड़े दिन बाद सावित्रीबाई के मामा परमानंद को उनके घर से निकाले जाने का पता चला तो वह भी इनके समर्थन में आ गया और और यथासंभव उनकी सहायता करने लग गया !

सावित्रीबाई ने केवल लड़कियों को शिक्षा देने का ही काम नहीं किया, बल्कि समाज सुधार के लिए और भी अनेक क्रान्तिकारी बदलाव किये ! जब कोई स्त्री विधवा हो जाती थी, तो उसके ससुराल वाले उसे घर से निकाल देते थे, ताकि उसे ससुराल वालों की संपत्ति से उसका बनता हिस्सा न देना पड़े, केवल इतना ही नहीं, विधवा हो जाने पर स्त्रियों के सिर मुण्डन कर देते थे, उसको केवल सफ़ेद रंग के ही कपड़े पहनने को मजबूर करते थे, सावित्रीबाई ने अपने पति के साथ मिलकर विधवा औरत के मुंडन का विरोध किया, क्योंकि यह एक तरह से विधवा महिला के साथ एक और अत्याचार होता था ! उन्होंने नाईयों की दुकानों के सामने प्रदर्शन भी किए और उनसे वचन लिया कि वह किसी भी विधवा औरत का मुंडन नहीं करेंगे ! उन्होंने 28 जनवरी, 1853 को गर्भवती बलात्कार पीड़ितों के लिए बाल हत्या प्रतिबंधक गृह की स्थापना की ! उन्होंने विधवा पुनर्विवाह की भी जोरदार शब्दों में वकालत की ! किसी महिला के विधवा हो जाने पर समाज में गन्दी मानसिकता वाले अमीर लोग उसके साथ कई बार नाजायज़ सम्बन्ध बनाते थे, जिसकी वजह से विधवा औरत गर्भवती हो जाती थी और बाद में बड़ी चालाकी से उसपे चरित्रहीन होने का इलज़ाम भी लगा देते थे! तब बहुत बार गर्भवती विधवा औरत खुद ही आत्महत्या कर लेती, या फिर जन्म देने के बाद बच्चे को किसी कुएं / नदी या तालाब में फेंक देती थी! ऐसी

अभागी औरतों के लिए सावित्रीबाई ने एक विधवा आश्रम (1854 में) बनवाया और उनके यतीम बच्चों को पालने के लिए एक अनाथ आश्रम भी (1854 में) की भी स्थापना की! उन्होंने अपने पति के साथ मिलकर 24 सितम्बर, 1973 में सत्यशोधक समाज की स्थापना की, जिसके अंतर्गत वह गरीब लोगों के बच्चों की शायियाँ पंडित पुजारियों के महंगे खर्चों के बिना सस्ते में ही करवा देते थे! यहाँ शादी करवाने के लिए एक और शर्त भी होती थी - कि लड़के वाले लड़की वालों से कोई दहेज़ नहीं लेंगे! क्योंकि उन दिनों गाँव के बने कुएं से शूद्रों और अति शूद्रों को पानी भरने नहीं देते थे, सावित्रीबाई और ज्योतिबा फूलें ने अपने घर में ही एक कुआँ खुदवा लिया और सभी दलितों और वंचितों को बोल दिया दिया कि जब भी आपको पानी की आवश्यकता हो, आप यहाँ से पानी भर सकते हो और उस दौर में यह बहुत बड़ी बात थी !

एक बार उनके पास ही के एक गाँव की काशीबाई नाम की एक ब्राह्मण विधवा औरत कहीं भागी जा रही थी, कुछ महिलाओं ने उसे देखा और उसका पीछा किया और पता चला कि वह नदी में छलांग लगाकर खुदकुशी करने जा रही है! जब उसे बचाने वाली महिलाओं ने उसे ऐसा करने का कारण पूछा तो पता चला कि यह विधवा हो गई है और गर्भवती भी है और उसके ससुराल वालों ने उसे घर से निकाल दिया है, ऐसे में वह अपना जीवन कैसे जियेगी और जन्म के बाद बच्चा कैसे पालेगी ? उसक दुखड़ा सुनकर उन स्त्रियों ने उसे कहा कि आप हमारे साथ चलो, हम आपको सावित्रीबाई के पास ले जाएंगे, आपकी समस्या का उसके पास जरूर कोई न कोई हल होगा! सावित्रीबाई ने उसकी पूरी दुख भरी दास्ताँ सुनी और उसे समझाया कि आप हमारे विधवा आश्रम में रह सकती हो और समय आने पर जो आपका बच्चा होगा, उसे हम पालेंगे ! तो ऐसे काशीबाई सावित्रीबाई के आश्रम में रहने लग गई और कुछ समय बाद उसने एक पुत्र को जन्म दिया! क्योंकि सावित्रीबाई और ज्योतिबा फूलें का अपना कोई बच्चा नहीं था, सो उन्होंने इस बच्चे को गोद ले लिया और उसका नाम यशवंत रॉव रखा! उसका पूरा २ पालन पोषण किया, पढ़ा लिखाकर उसे डॉक्टर बनाया ! बड़ा होने पर उस बच्चे यशवंत की शादी भी उन्होंने अपने बनाये हुए सत्यशोधक समाज के नियमों के अनुसार ही 4 फ़रवरी, 1879 को करवाई !

सावित्रीबाई ने उन्नीसवीं सदी में छुआ-छूत, सतिप्रथा, बाल-विवाह और विधवा विवाह निषेध जैसी कुरीतियां के विरुद्ध बुलन्द आवाज़ उठाई ! उन्होंने विधवाओं के भी अनेक पुनर्विवाह भी करवाए ! महात्मा ज्योतिबा फूलें की 1890 में

मृत्यु हो गई थी और जब मृत देह के अंतिम संस्कार का समय आया तो पहले निर्धारित फ़ैसले अनुसार उनके दत्तक पुत्र यशवंत राव ने उनकी मृत देह को मुखामि देनी थी ! ब्राह्मणों ने इस बात पे भी पंगा खड़ा कर दिया और बोले कि यह लड़का मुखामि कैसे दे सकता है, यह तो इनका अपना पुत्र नहीं है ! बहुत समझाने के बावजूद भी जब ब्राह्मण पण्डित पुरोहित नहीं माने तो सावित्रीबाई आगे आई और उसने पंडितों के कड़े विरोध के बावजूद खुद अपने पति की बाँड़ी को मुखामि देकर उसका अंतिम संस्कार संपन्न किया, हालाँकि उन दिनों महिलाओं का शमशान भूमि में जाना उचित नहीं माना जाता था ! 1896 में पुणे और उसके आसपास के इलाकों में एक भयानक बिमारी - प्लेग फैल गई और बहुत से लोग इस बिमारी की चपेट में आकर मृत्यु को प्राप्त हो गए! सावित्रीबाई ने इस बीमारी में बहुत से लोगों की खुद आगे आकर सेवा की और उनकी दवा दारू भी करती रही ! लगातार इस कार्य में लगे रहने के कारण वह खुद भी इस बीमारी की शिकार हो गई और 10 मार्च 1897 को उनकी मृत्यु हो गई ! उनका पूरा जीवन समाज में वंचित समाज, खासकर महिलाओं और दलितों के अधिकारों के लिए संघर्ष में ही बीता ! वह समाज में फ़रेबी जाति व्यवस्था तोड़ने के लिए और विद्या हासिल करने को पहल देने वाली और ब्राह्मणों द्वारा लिखे गए और झूठे / रूढ़िवादी / पाखंडवाद फैलाने वाले ग्रंथों को फेंकने की अक्सर बातें करती थी, क्योंकि यह पुस्तकें हमेशा से ही दलितों को नीचा दिखाती आई हैं और उनके प्रगति और विकास के मार्ग में बहुत बड़ी बाधा बनती रही हैं ! देश की आज़ादी के बाद जब सरकार ने अध्यापक दिवस मनाने को घोषणा करनी थी, बड़े दुःख और हैरानगी की बात है कि उनके तमाम उम्र के इतने बड़े संघर्ष और अनेक बलिदानों को भुलाकर, माता सावित्रीबाई का तिरस्कार करते हुए सरकार ने यह दिवस सावित्रीबाई के जन्म दिवस - अर्थात 3 जनवरी की बजाये, 5 सितंबर को मनाने की घोषण कर दी; कारण - माता सावित्रीबाई एक दलित परिवार से थी और दिवंगत पूर्व राष्ट्रपति राधा कृष्ण ब्राह्मण थे?

बहुत कम लोग जानते हैं की सावित्रीबाई केवल एक समाज सुधारक, चिंतक विश्लेषक और क्रांतिकारी परिवर्तन लाने वाली महिला ही नहीं थी, बल्कि एक अच्छी कवित्री भी थी ! उनकी मराठी भाषा में लिखी हुई एक कविता का हिंदी अनुवाद कुछ इस प्रकार है:-

बदलाव कैसे होगा संभव ?

जायो ! जाकर पढ़ो लिखो , बनो आत्मनिर्भर , बनो मेहनती, काम करो , काम और ज्ञान से धन इकट्ठा करो ज्ञान के बिना हम जानवर बन जाते हैं ! इसलिए खाली ना बैठो , जाओ जाकर शिक्षा लो , तुम्हारे पास सीखने का सुनहरा अवसर है , इसलिए सीखो और जातिपाति के बंधन तोड़ दो ! जायो ! जाकर पढ़ो लिखो , बनो आत्मनिर्भर , ज्ञान के बिना सब खो जाता है , ज्ञान के बिना हम जानवर ही हैं !

नगे पांव फुटबॉल खेलने से लेकर ‘गोल मशीन’ बनने तक का सफर: राष्ट्रपति मुर्मू ने झारखंड की बेटी अनुष्का मुंडा को किया सम्मानित

गरीबी और अभावों को मात देकर बनीं ‘गोल मशीन’, राष्ट्रपति मुर्मू के हाथों सम्मान पाकर भावुक हुआ अनुष्का मुंडा का परिवार

नई दिल्ली/रांची से जुड़ी यह कहानी संघर्ष, आत्मविश्वास और प्रतिभा के बल पर सफलता हासिल करने की मिसाल है। 26 दिसंबर का दिन झारखंड के एक छोटे से आदिवासी गांव की बेटी और भारतीय अंडर-17 महिला फुटबॉल टीम की उभरती सितारा खिलाड़ी

अनुष्का कुमारी (अनुष्का मुंडा) के लिए ऐतिहासिक बन गया। अपनी असाधारण गोल-स्कोरिंग क्षमता के कारण ‘द गोल मशीन’ के नाम से पहचानी जाने वाली

केवल खेल उपलब्धि की मान्यता था, बल्कि मुंडा जनजाति से आने वाली एक बेटी के आत्मसम्मान और पहचान का भी प्रतीक बना—खासकर तब, जब उन्हें यह पुरस्कार देश की पहली आदिवासी महिला राष्ट्रपति से मिला। रांची के बाहरी इलाके स्थित ‘रूक्का मुंडा टोली’ गांव में जन्मी 15 वर्षीय अनुष्का का फुटबॉल से

रिश्ता बचपन से रहा है। गांव में लड़कियों की तुलना में लड़कों की संख्या अधिक होने के कारण उन्होंने शुरू से ही लड़कों के साथ खेलते हुए अपने खेल को निखारा। आदिवासी समुदाय की खेल परंपरा—खासकर फुटबॉल और हॉकी—उनके लिए प्रेरणा बनी।

अनुष्का का सफर कठिन परिस्थितियों से होकर गुजरा। वह दिहाड़ी मजदूरों के परिवार से आती है। उनके पिता दिनेश मुंडा, जो स्वयं कभी फुटबॉलर थे, एक हादसे के बाद बैसाखी के सहारे चलने को मजबूर हैं। परिवार की जिम्मेदारी मां रितु देवी और बड़े भाई पर आ गई। आर्थिक तंगी के बावजूद

उन्होंने सब-जूनियर नेशनल चैंपियनशिप से लेकर अंतरराष्ट्रीय मंच तक प्रभाव छोड़ा। नेपाल में आयोजित **SAFF महिला चैंपियनशिप** में भूटान के खिलाफ अंतरराष्ट्रीय हैट्रिक और टॉप स्कोरर बनना उनकी पहचान बना। इसके बाद किर्गिस्तान के बिश्केक स्थित डोलन ओमुरजाकोव स्टेडियम में उज्बेकिस्तान को हराकर टीम ने **AFC अंडर-17 महिला एशियाई कप** के लिए क्वालिफाई किया, जो चीन में आयोजित होना है। सफलता के बावजूद अनुष्का जमीन से जुड़ी हैं। नगे पांव खेले गए आदिवासी

टूर्नामेंट और इनाम में बकरी जीतने की यादें उन्हें विनम्र बनाए रखती हैं। फिलहाल वे बेंगलुरु में राष्ट्रीय अभ्यास शिविर और स्कूल परीक्षाओं—दोनों की चुनौती एक साथ निभा रही हैं। पढ़ाई को महत्व देना उनके यथार्थबोध को दर्शाता है। हालांकि, उन्हें इस बात की टीस भी है कि स्थानीय स्तर पर अपेक्षित सराहना नहीं मिली। फिर भी, पिता का गर्व—“वह भारत के लिए खेलती है”—उनकी सबसे बड़ी ताकत है। अनुष्का की कहानी बताती है कि सीमित संसाधनों के बीच भी संकल्प और समर्थन से अंतरराष्ट्रीय सपनों तक पहुंचा जा सकता है।

MP इंदौर में नगरीय प्रशासन मंत्री कैलाश विजयवर्गीय ने भी माना कि भागीरथपुरा के पेयजल में सीवेज का पानी मिला।

इंदौर में दूषित पानी बना मौत की वजह

भोपाल। मध्यप्रदेश के इंदौर शहर की भागीरथपुरा बस्ती में बीते दिनों फैली बीमारी और मौतों की वजह अब आधिकारिक रूप से सामने आ गई है। महात्मा गांधी मेमोरियल मेडिकल कॉलेज की लैब रिपोर्ट ने स्पष्ट कर दिया है कि दूषित पानी पीने से ही 14 लोगों की जान गई। इस पुष्टि के बाद प्रशासनिक दावों, राजनीतिक बयानों और राहत घोषणाओं के बीच एक बड़ा सवाल खड़ा हो गया है, जब दो साल से गंदे पानी की शिकायतें थीं, तो समय रहते कार्रवाई क्यों नहीं हुई?

मुख्य चिकित्सा एवं स्वास्थ्य अधिकारी (CMHO) डॉ. माधव हसानी ने गुरुवार को बताया कि सैंपल की जांच में साफ तौर पर यह प्रमाणित हुआ है कि पेयजल में गंदगी और सीवेज की मिलावट के कारण लोग बीमार पड़े और कई की मौत हो गई। यह निष्कर्ष ऐसे समय आया है, जब इलाके में भय, आक्रोश और असुरक्षा का माहौल है।

मंत्री ने मानी सीवेज मिलावट, लीकेज पर आशंका

नगरीय प्रशासन मंत्री कैलाश विजयवर्गीय ने भी माना कि भागीरथपुरा के पेयजल में सीवेज का पानी मिला। उनका कहना है कि चौकी के पास मौजूद लीकेज वाली जगह इस गड़बड़ी की सबसे बड़ी वजह हो सकती है। हालांकि, मंत्री के इस बयान के बावजूद स्थानीय लोगों का कहना है कि यह समस्या नई नहीं, बल्कि लंबे समय से चली आ रही है।

NHRC ने लिया संज्ञान, दो हफ्ते में रिपोर्ट तलब

मामले की गंभीरता को देखते हुए राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग ने स्वतः संज्ञान लिया है। आयोग ने मध्यप्रदेश सरकार के मुख्य सचिव को नोटिस जारी कर

दो सप्ताह के भीतर विस्तृत रिपोर्ट मांगी है। यह रिपोर्ट बताएगी कि दूषित पानी से मौतें कैसे हुईं, जिम्मेदार कौन है और पीड़ित परिवारों को क्या राहत दी गई।

मंत्री के सामने फूटा महिलाओं का गुस्सा

गुरुवार सुबह मंत्री कैलाश विजयवर्गीय जब भागीरथपुरा पहुंचे, तो उन्हें विरोध का सामना करना पड़ा। यहां सात मृतकों के परिजनों को 2-2 लाख रुपये के चेक दिए जाने थे, लेकिन कई परिवारों ने साफ कह दिया, “हमें चेक नहीं चाहिए, हमें जवाब चाहिए।”

महिलाओं ने आरोप लगाया कि दो साल से गंदा पानी आ रहा था, बार-बार भाजपा पार्षद को बताया गया, लेकिन समस्या का समाधान नहीं हुआ। इस दौरान नाराजगी का वीडियो सोशल मीडिया पर सामने आया, जिसे कांग्रेस प्रदेश अध्यक्ष जीतू पटवारी ने साझा किया। उन्होंने लिखा कि पूरा मोहल्ला बीमार है, लेकिन सत्ता के अहंकार में मंत्री ने लोगों की बात तक नहीं सुनी।

अस्पतालों में इलाज के नाम पर संघर्ष

भागीरथपुरा की निधि यादव की कहानी इस त्रासदी की भयावहता को उजागर करती है। उनकी 70 वर्षीय सास रामलली यादव सात दिन से अस्पताल में भर्ती हैं, किडनी फेल हो चुकी है। निधि का आरोप है कि अस्पताल में इलाज के लिए पच्चीं देकर पैसे मांगे जा रहे हैं। उनका सवाल है, “दो लाख रुपये देकर क्या हमारी सास वापस आ जाएंगी?”

स्वास्थ्य विभाग के आंकड़े: 201 मरीज भर्ती, 32

ICU में

CMHO के अनुसार, गुरुवार तक 1714 घरों का सर्वे और 8571 लोगों की जांच की गई। कुल 272 मरीजों को अस्पताल में भर्ती किया गया था, जिनमें से 71 को डिस्चार्ज किया जा चुका है। फिलहाल 201 मरीज भर्ती हैं, जिनमें 32 की हालत गंभीर है और वे ICU में हैं। 338 लोगों को मौके पर ही प्राथमिक उपचार दिया गया।

अफसरों की बैठक, जिम्मेदारी तय करने की कवायद

दूषित जल आपूर्ति की जांच के लिए अपर मुख्य सचिव संजय दुबे इंदौर पहुंचे। उन्होंने संदिग्ध लीकेज स्थल का निरीक्षण किया और नगर निगम व जिला प्रशासन के अधिकारियों के साथ बैठक की। निर्देश दिए गए कि शहर के अन्य इलाकों में भी पेयजल की रैंडम सैंपलिंग कराई जाए, ताकि कहीं और ऐसी त्रासदी न दोहराई जाए।

दुबे ने कहा कि पेयजल से जुड़े मामलों में देरी बर्दाश्त नहीं होगी और वे अपनी रिपोर्ट मुख्यमंत्री को सौंपेंगे, जिसमें लापरवाही और जिम्मेदार अफसरों का जिक्र होगा।

सांसद कराएंगे 10 नई बोरिंग

इंदौर सांसद शंकर लालवानी भी इलाके में पहुंचे। उन्होंने कहा कि स्थानीय लोगों की मांग पर सांसद निधि से 10 नई बोरिंग स्वीकृत की गई हैं और काम शुरू हो चुका है। हालांकि, पीड़ित परिवारों का कहना है कि बोरिंग भविष्य की जरूरत है, लेकिन बीती मौतों की

जवाबदेही आज तय होनी चाहिए।

कांग्रेस ने मंत्री विजयवर्गीय को घेरा!

कांग्रेस प्रदेश अध्यक्ष जीतू पटवारी ने सोशल मीडिया प्लेटफॉर्म एक्स पर एक वीडियो पोस्ट कर नगरीय प्रशासन मंत्री कैलाश विजयवर्गीय पर तीखा हमला बोला है। वीडियो के साथ जीतू पटवारी ने लिखा, “कल गाली दे रहे थे, आज हँस रहे हैं।”

हमारे स्वच्छ इंदौर में गंदा पानी पीने से 13 लोगों की मौत हो गई, 1400 से ज्यादा लोग बीमार हो गए, और मंत्री कैलाश विजयवर्गीय हँसते हुए दिखाई दे रहे हैं।”

उन्होंने आगे लिखा कि लोगों को ज़हरीला पानी पिलाने के बाद भी भाजपा के मंत्रियों के चेहरे पर संवेदनशीलता नहीं दिखती। पटवारी ने टिप्पणी करते हुए कहा- “इतना अहंकार तो रावण में भी नहीं था, जितना भाजपा के मंत्रियों में दिखाई दे रहा है।”

सोशलमीडिया पर ट्रोलिंग

नगरीय प्रशासन मंत्री कैलाश विजयवर्गीय पहले भी मीडिया के सवालों पर एक पत्रकार को घंटा कहने की टिप्पणी के बाद सोशल मीडिया पर जमकर ट्रोल हुए थे। उस बयान को लेकर उनकी संवेदनशीलता और भाषा पर सवाल उठे थे, और विरोध के चलते उन्हें कड़ी आलोचना का सामना करना पड़ा था। अब भागीरथपुरा दूषित पानी कांड के बीच मीडिया के सामने हँसते हुए दिखने के बाद मंत्री एक बार फिर ट्रोलिंग के केंद्र में आ गए हैं। सोशल मीडिया पर लोग मंत्री के रवैये को असंवेदनशील बता रहे हैं और लगातार उन्हें खरी-खोटी सुना रहे हैं, वहीं कई यूजर यह सवाल भी उठा रहे हैं कि जिन परिवारों ने अपने परिजन खोए हैं, उनके दर्द के बीच सत्ता में बैठे जिम्मेदार लोगों का ऐसा व्यवहार क्या स्वीकार्य है?

MP ग्वालियर में डॉ. अम्बेडकर के चित्र दहन मामला: एडवोकेट अनिल मिश्रा समेत 7 पर FIR, जानिए क्यों हुआ विवाद?

पुलिस अधिकारियों का कहना है कि मामले की गंभीरता को देखते हुए धाराओं का परीक्षण किया जा रहा है। सार्वजनिक शांति भंग करने, सामाजिक वैमनस्य फैलाने और आईटी एक्ट के प्रावधानों के तहत जांच आगे बढ़ाई जा रही है।

भोपाल। मध्य प्रदेश के ग्वालियर में संविधान निर्माता डॉ. भीमराव अंबेडकर के चित्र को जलाने और अपमानजनक नारेबाजी करने के मामले ने तूल पकड़ लिया है। इस प्रकरण में साइबर सेल थाना ग्वालियर में एडवोकेट अनिल मिश्रा समेत सात लोगों के खिलाफ एफआईआर दर्ज की गई है। पुलिस ने त्वरित कार्रवाई करते हुए अनिल मिश्रा सहित चार आरोपियों को हिरासत में ले लिया है।

पुलिस के मुताबिक, अनिल मिश्रा को गुरुवार रात उस समय हिरासत में लिया गया, जब वे मुरैना में आयोजित एक कार्यक्रम में शामिल होने के लिए रवाना हुआ था। एफआईआर दर्ज होने के तुरंत बाद पुरानी छावनी थाना पुलिस ने कार्रवाई को अंजाम दिया। अन्य आरोपियों की भूमिका की जांच जारी है।

बिना अनुमति निकाला गया जुलूस

यह मामला तब सामने आया, जब मकरंद बौद्ध ने गुरुवार दोपहर साइबर सेल थाने में लिखित शिकायत दर्ज कराई। शिकायत में कहा गया कि 1 जनवरी को दोपहर 1 से 2 बजे के बीच सिटी सेंटर स्थित पटेल नगर तिराहा के पास एडवोकेट अनिल मिश्रा के नेतृत्व में रक्षक मोर्चा द्वारा बिना अनुमति जुलूस निकाला गया।

शिकायत के अनुसार, जुलूस में शामिल मोहित ऋषिधर उर्फ मोहित शर्मा, अमित दुबे, ध्यानेन्द्र शर्मा, कुलदीप काकेरिया, अमित भदौरिया सहित अन्य लोगों ने बाबा साहब के चित्र को जलाया और आपत्तिजनक नारे लगाए। आरोप है कि यह कृत्य सार्वजनिक शांति और सामाजिक सौहार्द को नुकसान पहुंचाने के उद्देश्य से किया गया।

वीडियो वायरल होने के बाद बढ़ा आक्रोश

घटना का वीडियो गौरव व्यास द्वारा सोशल मीडिया पर प्रसारित किया गया, जिसके बाद शहर में भारी आक्रोश फैल गया। विभिन्न सामाजिक संगठनों और बहुजन समूहों ने इसे संविधान और दलित समुदाय का अपमान बताते हुए सख्त कार्रवाई की मांग की। पुलिस का कहना है कि वीडियो फुटेज और डिजिटल साक्ष्यों के आधार पर आरोपियों की पहचान कर कानूनी कार्रवाई की जा रही है।

आजाद समाज पार्टी की कड़ी प्रतिक्रिया

आजाद समाज पार्टी के नेता सुनील अस्तेय ने ट्वीट कर कहा कि “ग्वालियर में बाबा साहब के चित्र को

जलाना सिर्फ गुंडागर्दी नहीं, बल्कि संविधान पर हमला है।” उन्होंने आरोप लगाया कि समय रहते कार्रवाई न होने से प्रशासन की भूमिका पर सवाल खड़े होते हैं। ट्वीट में यह भी दावा किया गया कि वायरल फोटो में पुलिस विभाग का एक कर्मचारी भी नारेबाजी करने वालों के साथ दिखाई दे रहा है।

उन्होंने सरकार को टैग करते हुए राष्ट्रीय सुरक्षा कानून (NSA) के तहत सख्त कार्रवाई की मांग की और चेतावनी दी कि यदि कठोर कदम नहीं उठाए गए तो “ऐतिहासिक आंदोलन” होगा। साथ ही सीएम को टैग कर कहा गया कि संविधान का अपमान बर्दाश्त नहीं किया जाएगा।

मुख्यमंत्री से जवाबदेही की मांग

बहुजन संगठनों ने मुख्यमंत्री डॉ. मोहन यादव से इस मामले पर स्पष्ट रुख अपनाने और दोषियों के खिलाफ कड़ी कार्रवाई सुनिश्चित करने की मांग की है। उनका कहना है कि प्रदेश में कानून-व्यवस्था और संवैधानिक मूल्यों की रक्षा सरकार की प्राथमिक जिम्मेदारी है।

पुलिस अधिकारियों का कहना है कि मामले की गंभीरता को देखते हुए

धाराओं का परीक्षण किया जा रहा है। सार्वजनिक शांति भंग करने, सामाजिक वैमनस्य फैलाने और आईटी एक्ट के प्रावधानों के तहत जांच आगे बढ़ाई जा रही है। अन्य संदिग्धों की तलाश जारी है और डिजिटल फॉरेंसिक साक्ष्य संकलित किए जा रहे हैं।

द मूकनायक से बातचीत में आजाद समाज पार्टी के नेता सुनील अस्तेय ने कहा कि ग्वालियर में बाबा साहब डॉ. भीमराव अंबेडकर के चित्र को जलाना केवल एक व्यक्ति या संगठन की हरकत नहीं है, बल्कि यह सीधे-सीधे संविधान और देश के लोकतांत्रिक मूल्यों पर हमला है। उन्होंने कहा कि बाबा साहब हर नागरिक के अधिकारों के प्रतीक हैं और उनका अपमान करना पूरे समाज का अपमान है। ऐसी घटनाएं समाज में नफरत फैलाने और शांति भंग करने का काम करती हैं, जिन्हें किसी भी हाल में बर्दाश्त नहीं किया जा सकता।

सुनील अस्तेय ने कहा कि इस पूरे मामले में पुलिस और प्रशासन की भूमिका भी सवालों के घेरे में है। यदि समय रहते सख्त कार्रवाई की जाती, तो स्थिति इतनी नहीं बिगड़ती। उन्होंने मांग की कि दोषियों पर कड़ी से कड़ी कार्रवाई हो, ताकि आगे कोई भी संविधान और उसके निर्माता का अपमान करने की हिम्मत न कर सके। उन्होंने कहा कि बहुजन समाज संविधान के साथ खड़ा है और न्याय के लिए लोकतांत्रिक व संवैधानिक तरीके से संघर्ष जारी रहेगा।

ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਧਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਲਈ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ -ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮੁੱਚੇ ਮੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਰਾਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਨੇ ‘ਪੰਚਸ਼ੀਲ’ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ‘ਮਨ ਦੀ ਸਮਾਧੀ’ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

1. ਆਹਿੰਸਾ- ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਹਰ ਇਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ
2. ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ- ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ
3. ਵਿਧਵਾਚਾਰ ਨਾਂ ਕਰਨਾ- ਕੋਈ ਜਿਨਸੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਂ ਕਰਨਾ
4. ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ- ਆਪਣੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ
5. ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ- ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮਨ ਦਾ ਦਸ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ, ਮਨ ਸੁੱਧ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਮਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ

